

**Türkiye ile İtalya arasındaki Kültür Anlaşmasının onanması hakkında kanun tasarısı ve Dışişleri ve Millî Eğitim komisyonları raporları (1/238)**

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Umum Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı: 71 - 2090, 6/2481

25 . VII . 1951

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Türkiye ile İtalya arasındaki Kültür Anlaşmasının onanması hakkında Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 21 . VII . 1951 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçe ve ilişkileriyle birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan

A. Menderes

**GEREKÇE**

Avrupa Konseyi âzası devletlerin kendi aralarında kültür anlaşmaları akdetmelerini tavsiye hususunda Konseyin Bakanlar Komitesince 3 ve 5 Kasım 1949 Paris toplantısında alınan karara ve 24 Mart 1950 de Roma'da imzalanan Türkiye - İtalya Dostluk, Uzlaşma ve Adli tesviye Anlaşmasına bağlı olup iki memleket beyninde bir Kültür Anlaşması akdini mutazammın bulunan mektuplara tevfikan 17 Temmuz 1951 de Ankara'da memleketimizle İtalya arasında bir Kültür Anlaşması imzalanmıştır.

Türkiye ile İtalya'nın içtimai hayatını ve müesseselerini birbirlerine tanıtacak ve iki memleket arasında ilmî ve kültürel münasebetleri inkişaf ettirecek olan bu Anlaşma Avrupa Konseyi âzası devletler arasında takarrür eden umumi esaslardan mülhem bulunmaktadır.

Anlaşmaya nazaran, her iki memleketin dâhilî mevzuatına riayet şartıyla, âkîd devletler ülkelerinde karşılıklı olarak kültür enstitüleri kurulabilecektir.

Anlaşmada burslar ve yaz tatili kursları ihdası, ilmî ve meslekî elemanlar ve talebe teatisi, ilim cemiyetleri, gençlik ve spor teşekkülleri arasında sıkı iş birliği temini, seyahatler ve izcilik kampları tertibi, maarifle ilgili sergiler açılması, faydalı yeni ve eski eserler ve neşriyat mübadelesi, konferanslar, konserler, temsiller ve radyo yayınları tanzimi gibi hususlar derpiş edilmektedir.

Âkîd Hükümetler kendi ülkelerinde yayımlanan mektep kitaplarının, iki memlekettten her biri hakkında yanlışlıklar ihtiva etmemesine itina eylemek suretiyle öğrencilerin bu sahada hakikata aykırı malûmat edinmelerine mâni olacaklardır.

Diğer taraftan Anlaşmada, her iki memlekette kanuni bir akademik paye ihrası zmnında yapılan imtihanların muadeletinin tanınmasıyla ilgili ahkâm mevcuttur.

Anlaşmanın tatbikatına mütedair hususların müzakere ve tesbitini teminen Türkiye ve İtalya murahhaslarından müteşekkil ve senede en az bir defa, sıra ile Roma ve Ankara'da içtima edecek olan muhtelit bir daimî komisyon kurulacaktır.

Bu komisyon, biri Türk ve diğeri İtalyan âzadan müteşekkil ve merkezi Ankara ve Roma'da bulunmak üzere iki kısmı ihtiva eyleyecek ve her kısmın iki âzası olacak ve komisyon, içtimain yapıldığı memleket Hükümetinin tâyin eyleyeceği beşinci bir âza ile itmam olunacaktır.

Komisyon, Anlaşmanın müsmir bir şekilde tatbikını temine mâtuf kararları Kültür Anlaşması na bir lâhika halinde eklenecek ve bu lâhika Âkid Hükümetlerin usulüne tevfikân tasdikiyle meriyete girecektir.

Bu Kültür Anlaşmasının iki dost memleketi birbirine bağlayan rabitaları da takviyeye medar olacağı şüphesiz bulunduğu cihetle Yüksek Meclisin tasdikına sunulur.

### Dışişleri Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Dışişleri Komisyonu

Esas No: 1/238

Karar No: 10

26 . II . 1952

### Yüksek Başkanlığa

Türkiye ile İtalya arasında 17 Temmuz 1951 tarihinde Ankara'da imzalanan Kültür Anlaşmasının onanması hakkındaki kanun tasarısı komisyonumuzda, Dışişleri ve Millî Eğitim bakanlıkları temsilcilerinin huzuru ile incelendi.

Hükümet gerekçesinde de belirtildiği üzere işbu anlaşmanın Avrupa Konseyi Üyesi olan devletlerin kendi aralarında kültür anlaşmaları akdetmelerini tavsiye hususunda, Konseyin Bakanlar Komitesince 1949 Paris toplantısında alınan karara ve Türkiye ile İtalya arasında 24 Mart 1950 tarihinde Roma'da imzalanmış olup 5679 sayılı Kanunla onanmış bulunan Dostluk Andlaşmasına bağlı ve Kültür anlaşmaları akdedilmesini derpiş eden mektuplara uyularak 17 Temmuz 1951 de Ankara'da imzalanmış olduğu anlaşılmıştır.

Hükümet gerekçesinde, anlaşmanın maddeleri hakkında izahat verilmiş olduğundan komisyon raporunda tekrarına lüzum görülmemiştir.

Ancak şu kadarına işaret edelim ki, aslı Fransızca olarak yazılmış olan Anlaşmanın Türkçe metninde, ifade ve terimler arasında ahengi sağlayacak şekilde Hükümetin de muvafakati ile, bazı düzeltmeler yapılmıştır.

Birleşmiş Milletlerin sadık bir üyesi olarak,

dünya devletleri arasında dostane bir iş birliğinin gerçekleşmesi arzusunda bulunan Türkiye'nin menfaatlerine uygun olan Anlaşmanın onanması komisyonumuzca kabul olunmuştur.

Havalesi gereğince Millî Eğitim Komisyonuna gönderilmek üzere tasarı ve ilişkileri Yüksek sek Başkanlığa sunulur.

Dışişleri Ko. Başkanı

Samsun

F. Kesim

Kâtip

Denizli

A. Çobanoğlu

Bolu

F. Belen

Hatay

A. Melek

İzmir

V. Mentiş

Konya

Z. Ebüzziya

Mardin

Dr. K. Türkoğlu

Muğla

N. Nadi

Erzurum

B. Dülger

İzmir

C. Baban

İzmir

C. Tunca

Sözcü

Niğde

N. Bilge

Ankara

S. M. Arsal

İmzada bulunamadı

Erzurum

R. S. Burçak

İzmir

O. Kapani

Kayseri

S. H. Ürgüblü

Kütahya

Orgl. A. Gündüz

Muğla

Z. Mandalinci

Trabzon

H. Saka

Millî Eğitim Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Millî Eğitim Komisyonu

Esas No. 1/238

Karar No. 11

Ankara : 16 . IV . 1952

Yüksek Başkanlığa

Türkiye ile İtalya arasında 17 Temmuz 1951 tarihinde Ankara'da imzalanan Kültür anlaşmasının onanması hakkındaki kanun tasarısı Komisyonumuzca 7 . IV . 1952 tarihli oturumda incelenmiş ve gerekçesiyle Dışişleri Komisyonu raporunda da belirtildiği veçhile iki memleket arasında kültür münasebetlerini geliştirmek yolu ile dostluğu takviye eder mahiyette görülerek ittifakla kabul edilmiştir.

Kamutayın yüce tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Millî Eğitim Komisyonu

Başkanı

İzmir

A. Başman

Sözcü

Rize

A. Morgül

Kâtip

Seyhan

A.N. Asya

Bolu

Z. Danışman

İmzada bulunamadı

Bursa

A. C. Yöntem

İstanbul

F. N. Çamlıbel

İmzada bulunamadı

Sinob

N. Sertoğlu

Afyon K.

K. Özçoban

Burdur

M. Özbey

Edirne

C. Köprülü

Kastamonu

Z. Terman

Trabzon

M. R. Tarakçıoğlu

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Türkiye ile İtalya arasındaki Kültür Anlaşmasının onanması hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — Türkiye ile İtalya arasında 17 Temmuz 1951 de Ankara'da imzalanan Kültür Anlaşması onanmıştır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan

A. Menderes

Devlet Bakanı

Başbakan Yardımcısı

S. Ağaoğlu

Devlet Bakanı

F. L. Karaosmanoğlu

Adalet Bakanı

R. Nasukioğlu

Millî Savunma Bakanı

Dışişleri Bakanı

F. Köprülü

Millî Eğitim Bakanı

T. İleri

İçişleri Bakanı

Muhlis Ete

G. ve Tekel Bakanı

R. S. Burçak

Ulaştırma Bakanı

S. Kurtbek

İşletmeler Bakanı

Hakkı Gedik

İçişleri Bakanı

H. Özyörük

Maliye Bakanı

H. Polatkan

Bayındırlık Bakanı

K. Zeytinioğlu

Sa. ve So. Y. Bakanı

Dr. E. H. Üstündağ

Tarım Bakanı

N. Ökmen

Çalışma Bakanı

N. Özsan

## TÜRKİYE İLE İTALYA ARASINDA KÜLTÜR ANLAŞMASI

Türkiye Hükümeti ile İtalya Hükümeti, dostane bir iş birliği ve mübadele suretiyle fikir, güzel sanatlar ve ilim sahasında kendi memleketinin arasında mümkün mertebe tam mutabakat tesisini teshil ve aynı zamanda memleketlerinin içtimai hayatının ve müesseselerinin karşılıklı olarak tanınmasını temin gayesiyle bir anlaşma akdini arzu eylediklerinden, bu maksatla mezkûr Hükümetler tarafından usulüne tevfikân yetkili kılınan murabhaslar aşağıdaki hususlarda mutabık kalmışlardır :

### Birinci madde

Her Âkîd Hükümet, kendi ülkesi üzerinde bulunan üniversitelerde veya diğer öğretim müesseselerinde, diğer Âkîd Hükümet memleketinin dil, edebiyat, tarih ve coğrafyasına veya bunlara mütaallik diğer mevzulara dair kürsüler, dersler veya konferanslar ihdasını temin için elinden geleni yapacaktır.

### İkinci madde

Her Âkîd Hükümet, diğerinin ülkesinde o memlekette kültür enstitüleri ihdasını tanzim eden mevzuatın umumi hükümlerine uymak şartıyla bu kabîl enstitüler kurabilecektir.

### Üçüncü madde

Âkîd Hükümetler, kendi memleketleri arasında, üniversite personeli, profesörler, öğrenciler, ilmi araştırma yapanlar ve teknisiyenlerle diğer meslekler ve faaliyetler mümessilleri mübadelesini teşvik edeceklerdir.

### Dördüncü madde

Şayet bir Âkîd Hükümetin üniversite veya ilmi enstitülerinin kayıt ücretleriyle buna mümasîl diğer harçları bir memlekette diğerlerinden daha yüksek ise, ücret ve harçları daha yüksek olan Âkîd Hükümet, diğer memlekette okuyan kendi talebesi sayısını göz önünde tutarak bunları muayyen bir talebe miktarı için diğer Âkîd Tarafın memleketinde cari meblâğa indirmek imkânını derpiş eyleyecektir.

### Beşinci madde

Her Âkîd Hükümet, diğer Âkîd Hükümet memleketlerinin öğrencilerinin ve mezunlarının araştırma ve tetkiklerde bulunmalarına veya teknik bilgilerini inkişaf ettirmelerine imkân vermek maksadiyle kendi memleketinde bir müddet kalabilmelerini temin için, tetkik bursları ve nakdi yardım tahsisatı ihdas edecektir.

### Altıncı madde

Âkîd Hükümetler, fikrî, bedenî, ilmi, medeni ve içtimai faaliyetler sahasında karşılıklı yardım maksadiyle kendi memleketlerinin kültür enstitüleri arasında en sıkı iş birliğini mümkün olduğu kadar teşvik eyleyecektir.

### Yedinci madde

Her Âkîd Hükümet, kendi ülkesi üzerinde diğer taraftan vatandaşları veya bir vatandaşlar guru-pu tarafından yapılan ilmi ve kültürel araştırmaları, diğer tarafın talebi üzerine ve fiilî imkân nispetinde kolaylaştıracaktır.

### Sekizinci madde

Âkîd Hükümetler, Devletçe tanınan bir akademik paye ihrazı zmnında veya muayyen hallerde meslekî bir gaye ile bir veya diğerk memleket ülkesinde yapılan imtihanlara - gerek kabul ve gerekse terfi imtihanlarına - öbür memlekette tekabül eyliyen imtihanların muadeletinin tanınması şartlarını tetkik edeceklerdir.

### Dokuzuncu madde

Her Âkîd Hükümet, (a) kendi ülkesinde diğerk memleketin (b) bu memleket de buna mukabil kendi ülkesinde öbür memleketin üniversite personeline, profesörlerine, yüksek ve aynı zamanda ortaöğretim öğrencilerine mahsus tatil kursları ihdasını teşvik edecektir.

### Onuncu madde

Âkîd Hükümetler, kültürel ve meslekî işbirliğini inkışaf ettirmek gayesiyle, bu maksatla tayin olunmuş delegasyonların karşılıklı ziyaretlerini davet ve nakdî yardım yoluyla teşvik edeceklerdir.

### On birinci madde

Âkîd Hükümetler, terbiyevi gaye güden ve kendi memleketlerince tanınmış olan gençlik ve ergin teşekkülleri arasında iş birliğini teşvik edeceklerdir.

Spor ve izcilik sahasında yakınlama, temas ve karşılıklı yardımları teşvik ve seyahatler ve izcilik kampları tertip edeceklerdir.

### On ikinci madde

Âkîd Hükümetler, aşağıdaki vasıtalarla, her memlekette diğerkinin kültürünün daha iyi tanınmasını sağlamak maksadiyle birbirlerine karşılıklı yardımda bulunacaklardır.

- a) Kitaplar, mevkuteler ve diğerk neşriyat,
- b) Konferanslar ve konserler,
- c) Sanat sergileri ve kültürel mahiyette diğerk sergiler,
- d) Tiyatro temsilleri,
- e) Radyo, filimler, plâklar ve diğerk mihanikî vasıtalar,

### On üçüncü madde

İki memleketin fazla parçalarına sahip buldukları eski eserlerle müze eşyasını mübadele etmek,

Arkeolojik hafriyat ve araştırmalarla tarihî âbidelerin tamiri veya ihyası faaliyetlerinden iki memlekette her birinin alâkalı mütehassıslarını malûmattar kılmak veya onları bu faaliyetlere işti-  
rake davet etmek, bu suretle gerek faaliyetlerin icrasına, gerekse elde edilen neticelerin takdirinde karşılıklı iş birliğini temin eylemek,

Her iki Âkîd memleketin kendi mevzuatı çerçevesi dâhilinde, eski eşya ile müze eşyasının kalıplarının alınmasına, kütüpanelerde muhafaza olunan elyazmalarının fotokopilerinin çıkarılmasına, bu elyazmalarının muvakkaten öbür tarafa nakil ve fazla nüshalarının mübadele olunmasına, tarih kâğıtları için (mahkeme ve kadastro arşivleri de dâhil olmak üzere) her türlü devlet arşivi sicil ve vesikalardan faydalanılmasına karşılıklı olarak müsaade eylemek, hususlarında Âkîd hükümetler yekdiğerklerine yardım eyleyeceklerdir.

### On dördüncü madde

Âkîd Hükümetler, her iki memlekette yayınlanan mektep kitaplarının, iki memlekette her biri

hakkında yanlışlıklar ihtiva etmemesine, kendi mevzuatlarının kabul ettiği hudutlar dâhilinde, itina eyliyeceklerdir.

#### On beşinci madde

İki memleketin dâhil buldukları coğrafi bölgeyi ilgilendiren kültürel ve ilmi meseleleri tetkik için eksperler ve konferanslar toplantılarını teşvikin muvafık olup olmayacağı hususunda Akıd Hükümetler istişarede bulunacaklardır.

#### On altıncı madde

İşbu Anlaşmanın tatbikını teminen, behemehal hepsinin memur olması icabetmiyen dört âzaya ihtiva eyliyen bir Daimî Muhtelit Komisyon kurulacaktır.

Bu komisyon, biri merkezi Ankara'da ve Türk âzadan, diğeri merkezi Roma'da ve İtalyan âzadan müteşekkil olmak üzere iki kısmı ihtiva eyliyecektir. Her kısmın iki âzası bulunacaktır. Türkiye Millî Eğitim Bakanlığı, Türkiye Dışişleri Bakanlığı ile anlaşarak Türk kısmının âzasını ve İtalya Dışişleri Bakanlığı İtalya Millî Eğitim Bakanlığı ile anlaşarak İtalyan kısmının âzasını tâyin eyliyecektir. Her liste, tasvip için, diplomatik yolla diğeri Akıd Hükümete tevdi edilecektir. Daimî Muhtelit Komisyon kendine beher taraftan teknik müşavir sıfatıyla eksperler tofrik edebilecektir.

#### On yedinci madde

Muhtelit Daimî Komisyon her defa ihtiyaç hissedildikçe ve senede en az bir defa, sıra ile İtalya'da ve Türkiye'de umumi heyet halinde toplanacaktır. Bu toplantılarda komisyon, toplantının yapılacağı memleket başşehrinin hükümeti tarafından tâyin edilecek beşinci bir âza ile tamamlanacaktır.

#### On sekizinci madde

Muhtelit Komisyonun başlıca vazifelerinden biri, bir umumi heyet toplantısı esnasında, işbu Anlaşmanın tatbikatına mütedair mufassal teklifler tanzimine tevessül eylemek olacaktır. Akıd Hükümetlerin tasvibinden sonra, bu teklifler işbu Anlaşmaya eklenecek bir lâhika halinde toplanacaktır. Akıd Hükümetlerin tasvibi nota teatisi suretiyle tebliğ edilecektir.

2. Bundan sonra, Muhtelit Komisyon, Anlaşmanın işleyişini tetkik edecek ve lâhikada yapılmasını zaruri göreceği her türlü tadilâtı Akıd Hükümetlere teklif eyliyecektir.

3. Daimî Muhtelit Komisyon içtimaları sırasında lâhikada tadilât, kısımlardan biri veya diğeri tarafından da, öbür kısmın mutabakatı kaydiyle, teklif edilebilecektir.

4. Lâhikaya tadilât, Akıd Hükümetlerin tasvibinden sonra meriyete girecektir. Bu tasvip, nota teatisi suretiyle tebliğ edilecektir.

#### On dokuzuncu madde

Her Akıd Hükümet, işbu Anlaşmanın tatbik sahasına giren hükümlerin icrasına tevessül veya yardım eyliyecek teşekkül veya şahısları tâyin ve irae eylemek imkânını haiz olacaktır.

#### Yirminci madde

İşbu Anlaşma tasdik edilecek, tasdiknamelerin Roma'da teatisinden 15 gün sonra meriyete girecektir.

Yirmi birinci madde

İşbu Anlaşma, asgari beş sene müddetle meriyette kalacaktır. Bundan sonra ve işbu müddetin hitamından en az altı ay evvel Âkîd Hükümetlerden biri tarafından feshedilmedikçe, Âkîd Taraf-lardan birinin feshi ihbar ettiği tarihi takip eyliyecek altı aylık müddetin hitamına kadar meri-yette kalacaktır.

Yukardaki hükümleri tasdikan, aşağıda imzaları bulunan Murahhaslar işbu Anlaşmayı imzala-dılar ve mühürlediler.

17 Temmuz 1951 tarihinde, Ankara'da, iki nüsha olarak tanzim edilmiştir.

Türkiye Hükümeti adına  
Dışişleri Bakanlığı  
Umumi Kâtibi  
Faik Zihni Akdur

İtalya Hükümeti adına  
Büyük Elçi  
Kont Luca Fietromarohi

